

January 7, 1958

**Code Message No. 337 from Deputy Minister
Nazkowski to Szymanowski (Stockholm)**

Citation:

"Code Message No. 337 from Deputy Minister Nazkowski to Szymanowski (Stockholm)", January 7, 1958, Wilson Center Digital Archive, Polskie dokumenty dyplomatyczne 1958 (Warszawa: Polski Instytut Spraw
Mie

dzynarodowych, 2011), Document #3, pp.6-8. Translated by Jerzy Giebułtowski.
<https://wilson-center.drivingcreative.com/document/208840>

Summary:

Deputy Minister Marian Naszkowski offers guidance for swaying public opinion in Sweden in favor of the Rapacki plan.

Credits:

This document was made possible with support from Carnegie Corporation of New York (CCNY)

Original Language:

Polish

Contents:

Original Scan
Translation - English

1958

3

7 stycznia

3

*7 stycznia, szyfrogram wiceministra Naszkowskiego
do ambasadora w Sztokholmie:
instrukcja w sprawie planu Rapackiego*

Warszawa, dn. 7 stycznia 1958 r.

ŚCIŚLE TAJNE

SZYFROGRAM [Nr] °337 11.I 58 r.³ 16.50°

SZYMANOWSKI – SZTOKHOLM

1. Dalsza akcja na Waszym terenie w związku z planem Rapackiego⁴ winna mieć na celu:

- a) konsolidowanie poparcia dla naszej inicjatywy wśród działaczy politycznych i dziennikarzy,
- b) ugruntowanie nowych kontaktów, zwłaszcza w kołach przychylnie usposobionych do naszej inicjatywy, dla stworzenia bazy przyszłej z nimi współpracy na gruncie innych problemów,
- c) rozwiewać wątpliwości wysuwane w związku z naszą inicjatywą.

2. Argumentując na rzecz strefy należy podkreślać:

- a) plan nasz jest realistyczny i skromny, nie prowadzi do odrywania żadnego państwa od jednego z 2 bloków ani do ich likwidacji,
- b) wychodzi z założenia, że na terenie styku 2 bloków trzeba zlikwidować momenty zaostrzające sytuację i mogące doprowadzić do konfliktu,
- c) częściowe rozwiązanie dot. strefy bezatomowej może ułatwić rozwiązanie globalnego programu rozbrojenia.

³ Szyfrogram wytworzony 7 stycznia, wysłany do Sztokholmu 11 stycznia.

⁴ Chodzi o inicjatywę utworzenia strefy bezatomowej na obszarze Polski, RFN, NRD i Czechosłowacji zgłoszoną przez ministra Adama Rapackiego 2 października 1957 r. na XII sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ; zob. dok. nr 16; zob. też K. Ruchniewicz, T. Szumowski (red.), *Polskie Dokumenty Dyplomatyczne 1957* (dalej PDD 1957), PISM, Warszawa 2006, passim.

7 stycznia

3

3. W związku z zastrzeżeniami przeciw naszej inicjatywie należy argumentować:

a) na zastrzeżenia dot. kontroli:

Jesteśmy za systemem skutecznej kontroli. ^hNie^h Widzimy ^htrudności w roztrząsaniu^h ^crealność rozwiązania^c tej sprawy, jeśli będzie zgoda co do zasady.

b) na twierdzenie, że utworzenie strefy zmieniłoby układ sił między blokami:

w/g naszego planu państwa Układu Warszawskiego miałyby przesunąć teren możliwej lokalizacji broni atomowej głębiej na wschód niż NATO na zachód. W obecnym stanie rozwoju techniki przywiązujemy największe znaczenie do zmniejszenia możliwości spięcia na styku 2 bloków.

Jeśli szczere jest oświadczenie Norstada z 23 grudnia, że nie jest potrzebne lokowanie broni rakietowej w jakimś określonym kraju zachodnim, oraz oświadczenie Straussa z 6 grudnia, że nie należy ^hkołować^h ^clokować (nie kołować)^c rakiet średniego zasięgu blisko granic styku 2 bloków, to potwierdza to naszą tezę, że utworzenie strefy bezatomowej nie spowoduje zmian w układzie sił, a zmniejszy napięcie na terenie potencjalnej możliwości konfliktów ^ci przede wszystkim może być początkiem rozwiązań szerszych^c.

c) na twierdzenia, że strefa stworzyłaby odrębny status dla NRF:

Jako członek Układu Warszawskiego przyjmujemy na siebie takie same zobowiązanie, jakie przyjęłaby NRF. Zresztą NRF przyjęła już w układach paryskich zobowiązania, które stworzyły dla niej jednostronnie odrębny status, podczas gdy my proponujemy równe zobowiązania dla wszystkich państw strefy.

d) można podkreślać, że każdy zainteresowany rząd może dążyć do wyjaśnienia wątpliwości w dyskusji z nami, do której jesteśmy gotowi – jak to wynika z przemówienia Rapackiego w Sejmowej Komisji Spraw Zagranicznych⁵.

4. Inspirujcie prasę, by rozprawiała się z argumentacją przeciwników. W tym czasie wydawajcie Press release'y, wykorzystując artykuły prasy pol-

⁵ Mowa o przemówieniu Rapackiego ogłoszonym na posiedzeniu sejmowej Komisji Spraw Zagranicznych 13 grudnia 1957 r.

skiej, z polemiką przeciw zastrzeżeniom co do planu Rapackiego (m.in. artykuły Kowalewskiego w Trybunie Ludu z 4 i 5 bm.).

5. W rozmowach z politykami i dziennikarzami należy badać, jakie ich zdaniem należałoby podjąć akcje, aby stworzyć optymalny klimat dla realizacji naszego planu. Można przy tym sondować opinie co do innych akcji.

^fNaszkowski^f

AMSZ, ZD 6/77, w. 60, t. 853

4

*7 stycznia, niepodpisany projekt szyfrogramu:
ocena reakcji na plan Rapackiego*

Warszawa, dn. ^c7.1.^c19^c58^c r.

^cPilne^c

^cDyr. Blusztajn

Przesyłam projekt depezy informacyjnej w sprawie Planu Rapackiego z prośbą o ew. uwagi. 7.1^c ^g...^g

1. Ogólna ocena dotychczasowego przyjęcia Planu Rapackiego⁶

a) Oddźwięk w kołach rządowych Zachodu:

Na podstawie dotychczasowych meldunków prasowych i z naszych placówek można uznać, że polska inicjatywa została przyjęta z największą życzliwością w Norwegii i Danii. Od samego początku przychylne zainteresowanie okazał również rząd Kanady. Oznaki takiego zainteresowania okazał ostatnio Londyn (wywiad telewizyjny Lloyda).

Ostatnie dwa tygodnie przyniosły pewne zmiany w stanowisku niektórych rządów zachodnio-europejskich w porównaniu z okresem bezpośrednio po przeprowadzeniu przez Ministra Rapackiego rozmów dyplomatycznych. I tak, zanotować należy wypowiedź rzecznika Bonn w ubiegłym tygodniu, w której

⁶ Zob. PDD 1957, dok. nr 283.

3

January 7, code message from deputy minister Naszkowski to the ambassador in Stockholm:

instruction regarding the Rapacki Plan

Warsaw January 7, 1958

TOP SECRET

CODE MESSAGE [No] c337 Jan. 11, 1958[\[1\]](#), 16.50c hrs

SZYMANOWSKI - STOCKHOLM

1. Further operations on your territory in connection with the Rapacki Plan[\[2\]](#) should aim for:

consolidating support for our initiative among political activists and journalists,

consolidating new contacts, particularly in circles favorably disposed toward our initiative, toward the creation of a basis for future cooperation with them on the grounds of other issues,

dispelling doubts put forward in connection with our initiative.

2. Arguing in favor of the zone, we ought to emphasize:

a) our plan is realistic and modest; it does not lead to severance of any state from either bloc or to their liquidation,

b) it is based on the assumption that at the touch point we ought to eliminate moments that exacerbate the situation and could lead to conflict,

c) a partial solution regarding the nuclear-free zone could facilitate solution to global disarmament program.

3. In connection with the reservations regarding our initiative, one should argue that:

a) regarding reservations as to control:

We opt for a system of effective control. We see hnoh difficulty in debating the feasibility of the solution to the question, provided there is consent as to the principles.

b) regarding the claim that the established zone would alter the configuration of forces between the blocs:

According to our plan, Warsaw Pact countries would move the area of possible location of atomic weapons further east than NATO would move its arsenal west. At the current level of technological development, we attach utmost importance to the possibility of tension at the contact point between the two blocs.

If Norstad's statement of December 23 to the effect that it is not necessary to locate

missiles in any specific Western country is sincere, and that Strauss's statement of December 6 that middle-range missiles should be hwheelcdh clocated (not wheeled)c near the contact points between the two blocs - all that would confirm our claim that a nuclear-free zone would not alter the configuration of forces, but would reduce the tension in the area of potential conflict and, cprimarily, could lead to broader solutionsc.

c) regarding the claim that the zone would create a separate status of the FRG :

As a Warsaw Pact member we undertake the same commitment as the FRG would. After all, already in the Paris Accords the FRG undertook commitments that gave it a unilaterally separate status, whereas we propose equal obligations for all countries in the zone.

d) we could underline that every interested government could try to clarify doubts in a discussion with us, something we are prepared to do, as per Rapacki's speech at a session of the Parliamentary Committee for Foreign Affairs.[\[3\]](#)

4. Inspire the press so that it deal with the opponents' arguments. In the meantime, issue press releases,¹ utilizing articles from Polish press that argued against the Rapacki Plan (among them Kowalewski's articles in Trybuna Ludu of the 4th and 5th of this month).

5. In conversations with politicians and journalists, it is necessary to verify what kind of steps should be taken according to them in order to create an optimal climate for the execution of our plan. At the same time, we could probe for opinions concerning other operations.

fNaszkowskif

AMSZ, ZD 6/77, w. 60, vol. 853

[\[1\]](#) Code message produced on January 7, sent to Stockholm on January 11.

[\[2\]](#) The reference is to the initiative to set up a nuclear-free zone on the territory of Poland, the FRG, the GDR, and Czechoslovakia, put forward by minister Adam Rapacki on October 2, 1957 at the 12th session of UN General Assembly; see doc. no 16; see also K. Ruchniewicz, T. Szumowski, eds, *Polskie Dokumenty Dyplomatyczne 1957* (later PDD 1957), (Warsaw: PISM 2006), passim.

[\[3\]](#) The reference is to Rapacki's speech at a session of the Parliamentary Committee for Foreign Affairs of December 13, 1957.